

Makale
Ahmet NARİNOĞLU

YERELİN TARİHİ NEDEN YAZIL MIYOR ?

Yerelin tarihi üzerine çalışanı kafa yoranı, araştıran tarihçiler, aydınlar var. Emekleri inkâr edilemez. Ama Anadolu'da varoluşumundan bu yana hatta eski medeniyetlerinde kapsayacak şekilde tarih mantığı ve meteorolojisi ile tarih yeniden yazılmalıdır.

Yerelin tarihi yazmak genel tarih yazmak demektir. Tarihçi Halil İNANCIK Osmanlının gerçek tarihi genelde yaşanan tarih görüşünü savunur. Gerçektende bin yıldır vatan kıldığımız coğrafyanın daha geriye elli yılını bile bilemememiz ne acı. Andırın buna dâhildir. Öyleyse yerel tarih meteorolojisinden yararlanarak yerel tarihi yazılmalıdır.

Sadece Andırın değil çukur ovadaki diğer yerleşimlerin tarihi bütünlük içinde yeniden yazılmalıdır.

Önce bir yerel tarih name yazılır. Ona bir çerçeve çizilmelidir. Bir yerel tarih (andırın tarihi)yazmaya altı içice geçmiş halkalar süzgecinden geçerek başlanmalıdır.

Bir yerel tarihin altı halkası var. Tarih yazanlar bu ayakların süzgeçlerinden geçirerek yazılan tarih anlaşılır.

1. **İnsan:** İnsanların ferdi, içtimacı yapısı, yaşayışları, inançları, değerleri
2. **Toplum:** Yaşam toplumlar
3. **Bölge:** Kaza, Sancak, Vilayet
4. **Ülke:** Vatanın geneli
5. **Dünya:** İçinde yaşanan çağ
6. **Düzen:** İnsan-toplum-devlet hayatının sürdüğü yürütüldüğü sistemler halkası

Bir yerel tarih yazarken atacağımız somut adımlar olmalıdır. Bir eseri oluşturan malzemeler, kaynaklar gibi. Yerel tarih yazılırken önce kaynaklara bakılır, planlanır, derlenir, sonra işlenir. Tarih yazmak iğneyle kuyu kazmaya benzer. Yani ilimdir.

Yerel tarih kaynakları yerelde var olan elle tutulan ve tutulamayan varlıklardır.

İnsanla (yaşamış)

Eserler

Aileler

Yapılar

Mezar taşları

Olaylar

Öyküler

Hafızalar

Miras kalanlar

Hatıralar

Yaşayan insanlar

Yerel tarih yazmaya geçmişten başlanır geleceğe devam edilir. Asla gelecek yazılamaz. Çünkü yoktur. Ancak geçmiş süzgeçten geçe geçe gelecek tablosu ortaya kor.

Yerel tarih genel tarihten kopuk yazılamaz. Onu genel tarihten ayrı tutamayız. Geçmişe doğru gittiğimizde karşımıza medeniyet kuşakları çıkar. Hele Anadolu zengin medeniyetler üzerine oturan bir yerin yerel tarihini yazıyorsanız izleri kalan bütün medeniyetlere eğilmeniz gerekir. Bunları sıralayalım:

Önceki medeniyetler,

Selçuklu,

Osmanlı,

Cumhuriyet

Her dönem yereldeki durumuna göre ayrıntıları ele alınır, işlenir.

Yerel tarih yazılırken aşağıdaki hususlara uyulmalıdır.

Yerel coğrafya isimleri

Yerel lehçe

Yerel gelenekler

Yerel önceki araştırmalar

Yerel kültür

Yerel tarih yaşayan insan toplumunun bir bakıma geçmişini yazmaya dayanır. Geçmişin yeniden toplumun önüne sunulması rahatsızlık yaratabilir. Bu yüzden yerel tarih yazmaya niyetlenip yazmaktan vazgeçen kişiler vardır. Burada geçmişi tarih kolları ve sınırları ile topluma mal olmuş yanları ile işlemek çözüm olacaktır. Yerel tarih yazmak insanların biyografisini yazmak anlamına gelmez.

Tarih yazarken kaynak derlemek zordur. Kaynaklara ulaşmada zorluk çekilir. Bu zorlukları aşmanın yolları yine yerelde bulunmalıdır. Bazıları:

Sohbetler

Ziyaretler

Görüşmeler

Toplantılar

Önderler ile işbirliği

Kamu/yerel desteği

Yerelde uygulanacak diğer adımlar ile birlikte kimi zorluklar aşılr. Esasen yerelde zorlukları aşmanın bazı ipuçları vardır. Bunlara bakalım

İyi niyet (samimiyet)

Güven

Toplum yararına çalışmak

Çıkar duygularından uzak durmak

Yerel değerlere saygı

Biz duygusu mesajı vermek

Tarih yazmanın hikâye yazmak olmadığını herkes bilir. Olayları hikâye ederek yazmak tarihi birikim ve zenginlik ister. Yerelde (Andırında) kaynakları derlemek kolay değildir. Demek ki tarih yazmaya önce araştırmadan başlanır. Araştırmadan öncede plan yapılır. Yerel tarih bir “yerel tarih yazımı projesi” ile başlar. Proje hazırlanır, ekip kurulur, kaynaklar tespit edilir, süre konur. Önce araştırma edilir, süre konur. Önce araştırma sonra yazma gelir.

Velhasıl yerel tarih uzmanları veya ehilleri tarafından yazılmalıdır.

Sonuç olarak niye yerel tarih yazılmalı sorusu8nu sormalıyız. Cevabını da kendimiz vermeliyiz.

Geçmişi tanımak için

Geçmişten dersler çıkarmak için

Geçmiş-gelecek köprüsü kurmak için

Geleceğimizi öngörmek için

Kendimize güvenmek için

Medeniyet iddiamız ve devamız için

Yerel tarih yazanlara kolaylıklar gelsin.